

دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

مार्ستاز، توانبخشی رفده

انواع بریس ها و نحوه استفاده از آن ها

تهیه کننده:

نگین افتخاری

دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری توانبخشی

واحد آموزش به بیمار

راهنمای

آموزشی

مرددجویان

شاید نام اعضای مصنوعی یا اندام مصنوعی و یا ارتوپدی فنی را شنیده باشید. همه ی این ها، نام های دیگر رشته ی ارتز و پروتز می باشند. رشته ی ارتز و پروتز یکی از شاخه های توانبخشی است که در طراحی، ساخت و تجویز وسایل کمکی (ارتز) و یا وسایل جایگزینی (پروتز) ایفای نقش می کند.

✚ پروتز:

در تعریف کلی برای پروتز می توان گفت: "وسیله ای پزشکی که در امتداد بدن یا اندام قرار می گیرد و به نوعی جایگزین آن قسمت از اندام که در اثر آسیب و یا برخی از بیماری ها قطع شده، می شود" پروتز به منظور جبران عضو قطع شده به فرد آمپوته (قطع عضو) تجویز می شود. پروتز از لحاظ کاربردی به دو دسته زیبایی و کاربردی تقسیم می شود. پروتزهای کاربردی شامل پروتزهای اندام تحتانی و پروتز اندام فوقانی می باشد. افراد دارای عضو قطع شده در اندام تحتانی، بیشتر به پروتزهای کاربردی تمایل دارند ولی تمایل افراد آمپوته اندام فوقانی به پروتزهای زیبایی بیشتر است. در دسته بندی دیگر پروتزها به دو دسته خارج از بدن (مانند پای مصنوعی و دست مصنوعی) و داخل بدن (مانند مفصل ران یا مفصل زانو) تقسیم می گردند؛ که هر دو با نام پروتز یاد می شود.

✚ ارتز یا بریس:

در تعریف کلی ارتز میتوان گفت: "وسیله کمکی پزشکی که در راستای اندام یا بدن فرد قرار می گیرد تا حرکت اندام را کنترل کرده و یا شکل آن را تحت تاثیر قرار دهد" یک ارتز می تواند به منظور کنترل، هدایت، محدود کردن و یا بی حرکت کردن بخشی از بدن (اندام، مفصل...) برای یک دلیل خاص مانند کمک به حرکت فرد، کاهش تحمل نیروی وزن برای یک هدف خاص و کمک به بازتوانی عضو دچار شکستگی شده بدن استفاده شود.

✚ انواع ارتز ها (بریس) اعضای بدن:

- ✓ ارتوز جمجمه
- ✓ ارتوز گردن و چانه
- ✓ ارتوز قفسه سینه و گردن
- ✓ ارتوز مخصوص شانه
- ✓ ارتوز های مخصوص ستون فقرات
- ✓ ارتوز های بازو، آرنج، مچ دست / دست و انگشت
- ✓ ارتوز مفاصل ران و زانو
- ✓ ارتوز مچ پا و پا
- ✓ کفش های دیابتی و کفش های سفارشی

به دلیل اینکه در هنگام پوشیدن بریس باید آن را تا حد امکان محکم بست، مراقبت صحیح از پوست و بریس بسیار اهمیت پیدا می کند، در غیر این صورت تعمیرات غیر ضروری بریس و مشکلات پوستی برنامه درمانی شما را با وقفه روبرو خواهد کرد که در نتیجه، عملکرد خوب بریس شما را تحت تاثیر قرار خواهد داد.

✚ به منظور رعایت اصول بهداشت و مراقبت صحیح از عضو و بریس موارد زیر توصیه می گردد:

۱. هر روز بریس خود را با آب و صابون رقیق به صورت دستی بشویید و اجازه دهید که در معرض هوا خشک شود.

۲. یکبار در هفته بريس خود را با الکل تمیز و خشک کنید.
۳. اجزای بريس خود را به صورت منظم چک کنید. هرگاه علائم اولیه پوسیدگی را مشاهده نمودید، که فکر می کنید عملکرد بريس شما را متاثر خواهد کرد؛ حتماً پزشک خود را در جریان بگذارید.
۴. از سازنده بريس بخواهید که شیوه صحیح پوشیدن آن را به شما آموزش دهد و از آموزش خود اطمینان حاصل کنید.
۵. همیشه پیش از پوشیدن بريس آن را بازرسی کنید.
۶. اتصال‌های مکانیکی را به طور مرتب بررسی نمایید، تا مطمئن شوید که بخش های متحرک به راحتی حرکت می کنند.
۷. برای اطمینان از ایمن بودن بند یا تسمه‌های چرمی آنها را چک و بازرسی نمائید.
۸. تمامی پیچ‌ها را محکم ببندید (به گوش رسیدن صدای جرنج جرنج هنگام راه رفتن معمولاً به معنای شل بودن قطعه‌ای از بريس است).
۹. از پرت نمودن بريس و قرار دادن در محل های نامناسب مثل رطوبت زیاد، حرارت زیاد و شعله آتش اجتناب شود.
۱۰. از استفاده بريس دیگران حتی به صورت موقت خودداری کنید.
۱۱. هر نوع انحراف یا تاب خوردگی در بريس را سریعاً به سازنده بريس اطلاع دهید.
۱۲. هر روز استحمام کرده و دوش بگیرید و عضو محصور شده با بريس را همواره با آب و صابون شستشو داده و تمیز نگهدارید.
۱۳. مراقب باشید که قسمت‌های فلزی بريس با اندام شما تماس پیدا نکند، در غیر اینصورت سریعاً به مرکز ارتوپدی فنی مراجعه کنید.
۱۴. مراقب قسمت‌هایی از پوستتان که در تماس با بريس است باشید و در صورت بروز علائمی از قبیل درد، حساسیت، قرمزی پوست، زخم، عفونت به مرکز ساخت و پزشک مراجعه کنید.
۱۵. به درد در نقاطی که تحت فشار بريس می باشند توجه ویژه ای داشته باشید. با در آوردن بريس، قرمزی پوست بایستی در طی ۳۰ دقیقه ناپدید شود؛ اگر بیش از این طول کشید نیاز است تا بريس تان را مجدداً تنظیم کنید.
۱۶. همیشه یک تیشرت یا جوراب ۱۰۰٪ کتان بدون درز بپوشید (بهتر است تی شرت تمام سطح زیر بريس را بپوشاند).
۱۷. تا جایی که امکان دارد بريس خود را محکم ببندید، اگر شل باشد امکان آسیب زدن به پوست افزایش می یابد.
۱۸. اگر با مشکلات پوستی نظیر پوسته پوسته شدن روبرو شدید، پوشیدن بريس را تا بهبودی کامل به تعویق بیندازید.
۱۹. اگر احساس کردید که نقاطی از پوست شما تیره تر از باقی نقاط می شود نگران نباشید، این طبیعی است و زمانی که درمان بريس شما پایان پذیرد؛ این نقاط تیره از بین می رود.

منابع:

انجمن علمی ارتز و پروتز ایران
 انجمن مهندسی توانبخشی
 کاربرد بالینی ارتز و پروتز در ارتوپدی تألیف دکتر ذبیح اله حسن زاده